

กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

The Motivation Strategy in Pali Learning in Phrapariyattidhamma Schools Pali Division

พระมหาสมหมาย จิตเมโธ^๑ พระมหาสหัส จิตสาโร^๒ ระวิง เรื่องสังข์^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และเพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ๑) การศึกษาเอกสาร ๒) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๐ รูป/คน และ ๓) การสนทนากลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๙ รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๔๔ รูป/คน โดยการแจกแบบสอบถามผู้บริหาร เจ้าสำนักเรียน ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ และนักเรียน เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียน พระปริยัติธรรมแผนกบาลี

ผลการวิจัย พบว่า

๑. สภาพการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังจากภาครัฐและเอกชน ขาดการวางแผนและการวิเคราะห์การใช้หลักสูตรร่วมกัน ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดผลที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนเท่าที่ควร กิจกรรมการเรียนการสอนขาดความชัดเจน ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ นักเรียนจำนวนมากไม่สนใจเรียนบาลีเท่าที่ควร

๒. กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประกอบด้วย ๑) วิสัยทัศน์ การบริหารจัดการทั้งระบบมีคุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของคณะสงฆ์และสังคมอย่างมืออาชีพ ๒) พันธกิจ (๑) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความพร้อมในทุกด้านเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย (๒) ปลุกจิตสำนึกความพึงพอใจในการทำงานของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ (๓) ร่วมกันปลูกฝังทัศนคติที่ดี เพื่อสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มีประสิทธิภาพ ๓) เป้าประสงค์ (๑) จัดสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มีความพร้อมภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เรียน เอื้อต่อการเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (๒) สร้างศาสนทายาทที่ใฝ่เรียนรู้พระปริยัติธรรมแผนกบาลี และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ(๓) ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจและทักษะความชำนาญในการบริหารร่วมกันพัฒนาปรับปรุง การเรียนการสอน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนบาลีอย่างยั่งยืน และ ๔) กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของสำนัก

^๑สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี ๔ กลยุทธ์ย่อย ๑๖ ยุทธวิธี ดังนี้ (๑) กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรให้
ง่ายและมีคุณค่า มี ๔ ยุทธวิธี (๒) กลยุทธ์การพัฒนาสื่อการเรียน ให้ทันสมัยเหมาะกับนักเรียน มี ๔
ยุทธวิธี (๓) กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ มี ๔ ยุทธวิธี และ (๔) กลยุทธ์
การพัฒนาระบบการบริหารสำนักเรียนให้มีคุณภาพ มี ๔ ยุทธวิธี

๓. การตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนัก
เรียนพระปริยัติธรรมพบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม
ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ตามลำดับ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การสร้างแรงจูงใจ, สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

Abstract

The objectives of this dissertation were to study the status of learning Pali in Phrapariyattidhamma schools, Pali division, to develop motivation strategy in learning Pali in Phrapariyattidhamma schools, Pali division, and to investigate the motivation strategy in learning Pali in Phrapariyattidhamma schools, Pali division. The mixed methods research was used in the study. The qualitative data were collected from documents, in-depth interview with 10 key informants, and focus group discussion with 9 key informants. The quantitative data were collected by questionnaires from 144 samples consisting of school administrators, teachers, personnel and students in Phrapariyattidhamma schools, Pali division.

The results of the study showed that:

1. The Pali learning was neglected by state and private sectors, lacked of plans and co-course design analysis, lacked of implementation of modern technology in teaching and learning system, and lacked of practical teaching and learning activities because the course syllabus and lesson plan were not completely followed and students also lacked inspiration in learning.

2. Motivation strategy in Pali learning in Phrapariyattidhamma schools, Pali division consisted of: 1. Vision; qualified, standard and professional management in response to the requirement of Sangha and society, 2. Mission; (1) multiple learning processes to fulfill different requirements, (2) to create work satisfaction to teachers, and (3) to build incentive and positive attitude to learners in Pali learning, 3. Target; (1) the school environment should be safe and encouraging in learning, (2) to build the religious heirs in Pali learning, and (3) the concerned party should work together to improve the school system and create sustainable Pali learning, 4. The motivation strategy in Pali learning in Phrapariyattidhamma schools, Pali division consisted of 4 sub-strategies and 16 tactics; (1) 4 tactics in curriculum development strategy, (2) 4

tactics in instructional media development strategy, (3) 4 tactics in religious heir development strategy, and (4) 4 tactics in school management development strategy.

3. The investigation of motivation strategy in Pali learning in Phrapariyattidhamma schools, Pali division indicated that advantage was at the highest mean, followed by appropriateness, righteousness and possibility respectively.

Keywords: strategy, motivation, Pali learning, Phra Phrapariyattidhamma Schools Pali Division

บทนำ

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี (วัดปากน้ำ, ๒๕๔๙ : ๔๗๕) เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาในภาคภาษาบาลี เรียกว่า “การศึกษาพระปริยัติธรรม” มีในสมัยโบราณกาลแล้ว เนื่องจากว่า พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาในโบราณนั้น จารึกด้วยภาษาบาลี ต่อมา คณะสงฆ์จัดให้มีการเรียนการสอน เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ความเข้าใจในหลักภาษาบาลีอย่างถ่องแท้ และลึกซึ้ง เพราะความรู้ภาษาบาลีนั้น เป็นเสมือนหนึ่งกุญแจ เพื่อไขพระไตรปิฎกให้เห็นแก่นของพุทธศาสนา และกอบกู้ไว้ว่า ในยุคสมัยต้นๆ คณะสงฆ์จัดให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมนั้น ยังไม่ได้กำหนดหนังสือเรียนที่เป็นภาษาไทย อีกทั้งคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่เป็นภาษาไทยก็ยังไม่แพร่หลาย จึงปรากฏว่าการศึกษาพระปริยัติธรรมในสมัยนั้น มีเฉพาะแผนกบาลี โดยกำหนดระดับการศึกษาไว้ ๓ ชั้น คือ ชั้นบาเรียนตรี ชั้นบาเรียนโท และชั้นบาเรียนเอก การสอบวัดความรู้ เป็นการวัดผลการเรียน เพื่อเลื่อนชั้นประโยค เรียกว่า “สอบความรู้บาลีสนาทหลวง” ใช้วิธีสอบแปลบาลี ด้วยปากเปล่า ต่อหน้าคณะกรรมการ เมื่อพระภิกษุสามเณรรูปใดสามารถแปลสอบผ่านประโยคบาลีได้ใน

ระดับชั้นที่คณะกรรมการกำหนด ก็จะได้เป็นบาเรียน ตามภูมิรู้ในชั้นนั้นๆ การใช้วิธีสอบแปลด้วยปากเปล่านี้ ดำเนินเป็นดั่งมา จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๕๙

แต่ว่า การศึกษาภาษาบาลีในปัจจุบันนี้มีผู้ศึกษาจำนวนน้อย ผลการสอบก็น้อยไปด้วย จากจำนวนนักเรียนผู้ขอเข้าสอบวัดผล กับจำนวนนักเรียนที่สอบจริงๆ มีจำนวนน้อย ขาดสอบจำนวนมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ พระภิกษุสามเณรผู้มีภูมิรู้ภูมิฐานสามารถในด้านภาษาบาลี ที่จะสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาคงจะลดลงเรื่อยๆ และทำให้ขาดบุคลากรทางศาสนาที่จะทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรม เพื่อความสันติสุขของประชาชนและสังคม อันจะส่งผลให้พุทธศาสนาเสื่อมสลายหายไปมากที่สุดทำให้น่าเป็นห่วงถึงการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ เพราะสาเหตุหลายประการไม่ว่าจะเป็นด้านผู้บริหารเจ้าสำนักเรียน ที่มีความรู้ความสามารถ แต่ไม่สามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เท่าที่ควร การบริหารจัดการการวางแผนงานต่างๆ ในด้านการศึกษา ก็เลียด้อยประสิทธิภาพไปโดยปริยาย ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงการติดตามและประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านครูสอนต่างๆ ที่มีความรู้ความสามารถ ความเป็นมืออาชีพก็พอมืออยู่ แต่มีการนำไปใช้น้อยมาก ความ

เชื่อมต่อระหว่างครูกับลูกศิษย์จึงไม่รักสามัคคีกันเท่าที่ควร ทุกอย่างเป็นแต่เพียงสักแต่ว่า “สอนๆ เรียนๆ เท่านั้น” กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการเรียนการสอนภาษาบาลี เมื่อมีแรงจูงใจแล้ว ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น อยากเรียนบาลี เพื่อจะได้เข้าถึงหลักสูตรในพระพุทธรูปศาสนาจารย์ จึงควรนำหลักกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจมาใช้ในการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีอย่างยิ่ง (พระมหาวิเชียร ตุ่นแก้ว, ๒๕๔๘ : ๒)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี” เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาอุปสรรคในการจัดการการศึกษาภาษาบาลี เพื่อการบูรณาการ ความหลากหลายด้านเทคนิควิธีการสอน และเพื่อให้เกิดกลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนบาลี ผู้วิจัยต้องการนำเสนอผลจากการวิจัยครั้งนี้ ต่อผู้บริหารเจ้าสำนักเรียน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศการสร้างแรงจูงใจ ในการเรียนการสอนภาษาบาลี ให้มีคุณภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

๒. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

๓. เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่

(๑) การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ เจ้าสำนักเรียนพระปริยัติ-ธรรมแผนกบาลีจำนวน ๘ สำนักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารโรงเรียนจำนวน ๒ ท่าน รวม ๑๐รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้บริหารระดับ เจ้าสำนักเรียนที่มีผลงานการศึกษาบาลีดีเด่นในแต่ละปี ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำนวน ๕ สำนักเรียน กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้บริหารคณะสงฆ์ระดับภาคและรองภาคที่มีผลงานในการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลีจำนวน ๓ สำนักเรียน กลุ่มที่ ๓ กลุ่มนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

(๒) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จำนวน ๘ รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) มีการกำหนดเกณฑ์ ในการคัดเลือก ดังนี้ กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนักวิชาการกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ด้านงานวิชาการ ไม่น้อยกว่า ๓ ปี กลุ่มที่ ๒ ผู้บริหารเจ้าสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ที่สำเร็จการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ๘ ประโยค ไม่ต่ำกว่า ๓ ปี

(๑) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ผู้บริหารเจ้าสำนักเรียน ครูสอน เจ้าหน้าที่ และนักเรียน ในเรื่องกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ได้แก่

(๑) ประชากร คือ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน ๒๒๑ สำนักเรียน (วิชัย ทิพรักษ์, ๒๕๕๕ : ๓๖)

(๒) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารเจ้าสำนักเรียน ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ และ นักเรียน จำนวน ๑๔๔ รูป ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของ (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ (สมชาย วรภิจเกษมสกุล, ๒๕๕๒, ๑๓๕) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ๑๔๔ รูป โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสุ่ม

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ (๑) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Qualitative Research) เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี (๒) แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้บริหารเจ้าสำนักเรียน ครูสอน เจ้าหน้าที่ และนักเรียนของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมในเรื่อง กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน ๑ ชุด ประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา ระดับการศึกษาทางธรรม ระดับการศึกษาทางโลก ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันในสำนักเรียน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

หน้าที่ปัจจุบัน (๒) แนวคำถามสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ (๑) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) (๒) การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (๓) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยระบบคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้ (๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย (๒) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า โครงสร้างหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลีควรกำหนดหลักสูตรให้ชัดเจน โดยกำหนดระยะเวลาการศึกษาแต่ละหลักสูตรให้ชัดเจน เนื้อหาวิชาควรปรับปรุงให้ทันสมัยเอื้ออำนวยต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและควรเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาของ

หลักสูตรกับสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พบว่าควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัยและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทางโลกได้เป็นอย่างดี มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น และควรมีเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยสอนและการวัดผลควรปรับปรุงให้ได้มาตรฐานสากลและยังมีปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย

๑. ด้านการบริหารหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดผลรวมถึงในด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา อันเป็นผลมาจากการไม่ได้รับความเอาใจใส่อย่างจริงจัง

๒. ด้านเทคโนโลยีการเรียนการสอน ยังขาดความทันสมัยยังล้าหลังอยู่มาก ถึงแม้จะมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยขึ้นมาเรื่อยๆ เรียกว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็ตาม แต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดผลที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนได้เท่าที่ควร

๓. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คณะสงฆ์ไม่ค่อยเข้าใจการจัดทำแผนการสอน ครูผู้สอนไม่สามารถสอนตามแผนที่กำหนดไว้ได้ และใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นส่วนมาก

๔. ด้านการวัดผลประเมินผล ยังไม่เป็นระบบสากลให้ทุกฝ่ายยอมรับเท่าที่ควร เป็นการมุ่งเน้นวัดความรู้ในภาคทฤษฎี มากเกินไป จนทำให้ผลรับในภาคปฏิบัติจริง ยังไม่ปรากฏประจักษ์ชัดเท่าที่เป็นอยู่

ผลการพัฒนากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี พบว่ากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

บริหารจัดการดีทั้งระบบอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของคณะสงฆ์และสังคมอย่างมืออาชีพ

พันธกิจ (Mission)

๑. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความพร้อมในทุกด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย

๒. ปลุกจิตสำนึกความพึงพอใจในการทำงานของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

๓. ร่วมกันปลูกฝังทัศนคติที่ดี เพื่อสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ (Goals)

๑. จัดสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ให้มีความพร้อม ภายใต้อุปภาพ แวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียน เอื้อต่อการเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

๒. สร้างศาสนทายาทแห่งการเรียนรู้พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

๓. ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะความชำนาญในการบริหาร ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนบาลีอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ (Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้เกิดการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ย่อย (CTLM) ๑๖ ยุทธวิธี (Tactics) ดังนี้

๑. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรให้ง่ายและมีคุณค่า ด้านหลักสูตร (Curriculum) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ ๑) นำหลักสูตรมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ง่ายขึ้น โดยทำเนื้อหาให้ง่ายสะดวกในการเรียนรู้ขึ้นแนะเทคนิควิธีการจำและนำไปใช้ ๒) ส่งเสริมให้ผู้บวชระยะสั้นเห็นความสำคัญในหลักสูตรบาลีสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ๓) ส่งเสริมให้ชาวโลกตระหนักถึงความสำคัญของภาษาบาลีว่า มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์มากที่สุด ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ๔) เป็นภาษาที่ลึกซึ้งคัมภีร์ภาพ สุขุม

ละเอียดอ่อน ย่อมรักษาคຸ້ມครองพระพุทธรูปจนคือ พระไตรปิฎกไว้ สิ้นกาลยาวนาน

๒. กลยุทธ์การพัฒนาสื่อการเรียนให้ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน ด้านเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอน (Technology) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ ๑) วางแผนงบประมาณเพื่อจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันยุคทันสมัย ๒) บูรณาการสื่อสารเทคโนโลยีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ๓) มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลายพอเพียงต่อจำนวนนักเรียน ๔) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลายและทั่วถึง

๓. กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activity) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ ๑) พัฒนาวิธีการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของการเรียนภาษาบาลี และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ๒) จัดสัมมนาครูผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียนการสอนและเทคนิควิธีการสอน ๓) มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์และทักษะที่ดีต่อการเรียนบาลีอยู่เนืองๆ ๔) เจ้าสำนักเรียนพิจารณาความดีความชอบมอบรางวัลเป็นค่าตอบแทนแก่ครูผู้สอนในทุกๆระดับชั้นประโยค เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

๔. กลยุทธ์พัฒนาระบบการบริหารสำนักเรียนให้มีคุณภาพ ด้านวัดผลประเมินผล (Measurement and Evaluation) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ ๑) มีหลักการวัดและประเมินผลที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นถึงพัฒนาการของตัวเองได้ ๒) วัดและประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนอย่างทั่วถึงทั้งด้านความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ เพื่อประกาศพระศาสนา ๓) จัดประชุมเจ้าสำนักเรียน พิจารณาการสร้างงานตำแหน่ง และผลตอบแทน แก่พุทธบริษัทผู้สำเร็จ

เปรียญธรรม ๓,๖,๙ ประโยคเพื่อสนองงานสำนักงานพระพุทธรูปศาสนา ๔) ประชุมสัมมนา ร่วมกันระหว่างเจ้าสำนักเรียน ครูสอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนา วิธีการวัดผลและประเมินผล โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของหลักสูตร

ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี พบว่า ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารเจ้าสำนักเรียน ครูสอน และนักเรียน จำนวน ๑๔๔ รูป ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยภาพรวมพบว่า ด้านความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ ๔.๑๙, S.D. ๐.๖๖) รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ ๔.๐๗, S.D. ๐.๗๓) ถัดมาคือ ความถูกต้อง ($\bar{X}$ ๔.๐๖, S.D. ๐.๖๘) และความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ ๔.๐๓, S.D. ๐.๘๑) ตามลำดับ ทั้งนี้ ยังสามารถแยกเป็นรายด้านของการตรวจสอบได้ ดังนี้

๑. ด้านความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป้าประสงค์ ($\bar{X}$ ๔.๒๗, S.D. ๐.๖๔) รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ ๔.๒๔, S.D. ๐.๗๑) ถัดมาคือ ยุทธวิธี ($\bar{X}$ ๔.๑๘, S.D. ๐.๖๙) และพันธกิจ ($\bar{X}$ ๔.๐๗, S.D. ๐.๖๒) ตามลำดับ

๒. ด้านความเป็นไปได้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ วิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ ๔.๑๒, S.D. ๐.๗๙) รองลงมาคือ พันธกิจ ($\bar{X}$ ๔.๐๗, S.D. ๐.๙๐) ถัดมาคือ ยุทธวิธี ($\bar{X}$ ๓.๙๘, S.D. ๐.๗๘) และเป้าประสงค์ ($\bar{X}$ ๓.๙๗, S.D. ๐.๗๙) ตามลำดับ

๓. ด้านความเหมาะสมค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ วิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ ๔.๒๒, S.D. ๐.๕๖) รองลงมาคือ เป้าประสงค์ ($\bar{X}$ ๔.๐๖, S.D. ๐.๘๗) ถัดมาคือ

ยุทธวิธี ($\bar{X}$ ๔.๐๑, S.D. ๐.๖๗) และพันธกิจ ($\bar{X}$ ๔.๐๐, S.D. ๐.๘๒) ตามลำดับ

๔. ด้านความถูกต้อง ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เป้าประสงค์ ($\bar{X}$ ๔.๑๗, S.D. ๐.๕๖) รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ ๔.๑๒, S.D. ๐.๘๐) ถัดมาคือ ยุทธวิธี ($\bar{X}$ ๔.๐๓, S.D. ๐.๖๗) และ พันธกิจ ($\bar{X}$ ๓.๙๕, S.D. ๐.๗๐) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีได้กลยุทธ์ ๔ กลยุทธ์ย่อย ๑๖ ยุทธวิธี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรให้ง่ายและมีคุณค่า ด้านหลักสูตร (Curriculum) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ นำหลักสูตรมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ง่ายขึ้น โดยทำเนื้อหาให้ง่ายสะดวกในการเรียนรู้ ชี้แนะเทคนิควิธีการจำและนำไปใช้ ส่งเสริมให้ผู้บวชระยะสั้นเห็นความสำคัญในหลักสูตรบาลีสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ชาวโลกตระหนักถึงความสำคัญของภาษาบาลีว่ามีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์มากที่สุด ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย เป็นภาษาที่ลึกซึ้งคัมภีร์ภาพ สุขุมละเอียดอ่อน ย่อมรักษาคุ่มครองพระพุทธพจน์คือพระไตรปิฎกไว้ สิ้นกาลยาวนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชรัตน มงคล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมต่างโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ” ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรม ของพระสอนศีลธรรม มีผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องมากกว่า ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนทดสอบความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด การติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เมื่อเวลาผ่านไป ๑ เดือน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติงานสอนได้ผลจริง ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หลักสูตรมีความสอดคล้อง และมีความเหมาะสมทั้งด้านระยะเวลา ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล สามารถนำไปใช้เป็นหลักสูตรฝึกอบรม วิธีการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของพระสอนศีลธรรมกับนักเรียนระดับอื่นได้

๒. กลยุทธ์การพัฒนาสื่อการเรียนในทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอน (Technology) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ วางแผนงบประมาณเพื่อจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย บูรณาการสื่อสารเทคโนโลยีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลายพอเพียงต่อจำนวนนักเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลายและทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง บุญสิทธิ์ ได้การวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า (สมหวัง บุญสิทธิ์, ๒๕๔๖) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ผลการพัฒนานวัตกรรมและเครื่องมือประเมินผลในการพัฒนาครู เครื่องมือนวัตกรรมที่ใช้ประกอบการพัฒนาครูประกอบการเรียนรู้พัฒนาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเอกสารเสริมความรู้ด้านการปฏิบัติการเรียนรู้ และเอกสารเสริมความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จากการประเมินคุณภาพเอกสาร พบว่า ทุกรายการมีผลประเมินอยู่ในระดับมากถึงมาก

ที่สุด ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาครู ผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของครู พบว่าทุกรายการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยของครู กลุ่มเป้าหมาย พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับ มาก เมื่อผู้บริหารหรือเจ้าสำนักเรียน อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริม ความรู้ แก่ครูอาจารย์และบุคลากรทางการ ศึกษาบาลี เช่น การปฏิบัติธรรม เทคนิคการ สอน และการสอน ทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สนับสนุนทุนทรัพย์และพัฒนาอาจารย์ ให้ได้ทำ ผลงานทางวิชาการตามสติปัญญาความรู้ ความสามารถ ขยายออกไปสู่สังคมภายนอก วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวกับ บุคลากรทางการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนก บาลี ในยุคโลกาภิวัตน์ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้บริหาร หรือเจ้าสำนักเรียน อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ นักเรียน มีความคิดเห็นด้านการบริหารบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

๓. กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้เป็น ศาสนทายาทที่มีคุณภาพ ด้านกิจกรรม การเรียน การสอน (Learning Activity) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ พัฒนาวิธีการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ เรียนรู้วัฒนธรรมของการเรียนภาษาบาลี และมี ส่วนร่วมในการเรียนการสอน จัดสัมมนา ครูผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียน การสอนและเทคนิควิธีการสอน มีการประชุม ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อสร้าง ปฏิสัมพันธ์และทักษะที่ดีต่อการเรียนบาลีอยู่ หนึ่งอย่าง และเจ้าสำนักเรียนพิจารณาความดี ความชอบมอบรางวัลเป็นค่าตอบแทนแก่ ครูผู้สอนในทุกระดับชั้นประโยค เพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด

๔ แนวการจัดการศึกษา มาตรา ๒๔ ได้กำหนด กิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน หรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ดำเนินการ ดังนี้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการ การคิดการจัดการ การเผชิญ สถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิด การใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอน โดย ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยม ที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุก วิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยายสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อ การเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภท ต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุก สถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และ กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาบาลีนั้น ผู้เรียนต้องอาศัยความอดทนและต้องทุ่มเทเวลา ในการแปลหนังสือให้มาก ต้องอาศัยความขยัน เรียนด้วยตนเองให้มากที่สุด ก่อนเข้าเรียน นักเรียนต้องดูหนังสือ หรือต้องแปลหนังสือมา ก่อนเข้าห้องเรียนเพราะกิจกรรมในการเรียนนั้น ถือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือให้นักเรียนแปลหนังสือ ให้ครูฟังก่อน หลังจากนั้นครูอธิบายถึงเนื้อหาใน หลักสูตร และแปลให้นักเรียนฟังอีกรอบหนึ่ง รวมถึง

การตอบปัญหา อาจจะตอบปัญหาทุกวันเพื่อเป็นการฝึกเขียนทั้งฝึกภาษาไทยไปในตัว (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒ : ๑๓๑-๑๓๔) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา คิตติ (๒๕๔๗) วิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” พบว่า การสรุปผลและการประเมินผลการจัดการเรียน การสอน มีระดับปฏิบัติการปานกลาง คือ ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ สภาพแวดล้อมบรรยากาศของการเรียนรู้เป็นต้น ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และผลผลิตของการเรียนรู้ รูปแบบการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย เป้าหมายของการประเมิน สิ่งที่มีประเมิน วิธีการประเมิน และวิธีการตัดสิน รูปแบบการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ครูมีพัฒนาการของการจัดการเรียน การสอน โดยภาพรวม ครูมีทัศนคติที่ดี ส่วนการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยอมรับว่าการประเมินผลที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติและด้านงบประมาณ และ ผลการประเมินมีความถูกต้อง เมื่อผู้บริหารหรือเจ้าสำนักเรียน อาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักเรียน ในแต่ละสำนักเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู อาจารย์ ผู้สอนบาติตามลำดับชั้น ด้วยการสนับสนุนทุนและรางวัล ทุกปี การศึกษา มีการจัดหาทุนและรางวัลให้แก่พระภิกษุสามเณร ผู้สอบได้เพื่อส่งเสริมเป็นขวัญและกำลังใจ ได้อธิบายประโยชน์การศึกษาบาติให้พระภิกษุสามเณรทราบข้อดีและข้อเสีย จะได้เกิดจิตศรัทธาในการเรียน การสอน มีการจัดการศึกษาแผนกบาติแก่พระสงฆ์ เพื่อต้องการให้รู้หลักการ ทราบหลักปริยัติธรรม จะได้ทำหน้าที่สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาต่อไป มีเป้าหมายหลักของการศึกษาแผนกบาติ คือ ให้พระสงฆ์รู้หลักการด้านปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้บริหารหรือเจ้าสำนักเรียน อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียนมีความคิดเห็นด้านจิต ความเข้าใจงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

๔. กลยุทธ์การพัฒนาระบบการบริหารสำนักเรียนให้ มี คุณภาพ ด้านวัดผล ประเมินผล (Measurement and Evaluation) มี ๔ ยุทธวิธี ได้แก่ มีหลักการวัดและประเมินผลที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นถึงพัฒนาการของตนเองได้ วัดและประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนอย่างทั่วถึง ทั้งด้านความจำความเข้าใจ และการนำไปใช้ เพื่อประกาศพระศาสนา จัดประชุมเจ้าสำนักเรียนพิจารณาการดำเนินงานตำแหน่งและผลตอบแทน แก่พุทธบริษัทผู้สำเร็จเปรียญธรรม ๓, ๖, ๙ ประโยคเพื่อสนองงานสำนักงานพระพุทธศาสนา ประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างเจ้าสำนักเรียน ครูสอน และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากิจการวัดผลและประเมินผล โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของหลักสูตร เป็นวิธีการจัดวางกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญก่อนการวางแผนงานและโครงการตลอดจนการพัฒนาบุคลากรและการนำเอาเทคโนโลยีทันสมัยมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อทำให้ การบริหารองค์การประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (๒๕๓๙) มีแนวคิดว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การจะช่วยทำให้ผู้บริหารขององค์การมีความชัดเจนในการดำเนินงาน และพัฒนาประสิทธิภาพความสามารถขององค์การได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Luecke Hichard and Davkd J.) กล่าวว่า การดำเนินกลยุทธ์ที่ประสบผลสำเร็จ จะเกิดจากแผนปฏิบัติการระบุเป้าหมายหลักเชิงกลยุทธ์ หรือวัตถุประสงค์ในแต่ละชั้น การดำเนินการให้ชัดเจน และวัดความก้าวหน้าในแต่ละช่วงเวลาของโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจะมีทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่จำเป็นเพียงพอ และสามารถปฏิบัติ งานให้บรรลุได้ตามที่กำหนดไว้ในแผน และทำให้องค์การประสบผลสำเร็จได้เปรียบคู่แข่งขันและสอดคล้องกับ (Fred R. David) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ระยะสั้นจะต้องเชื่อมกับการให้รางวัลสูงใจ เพื่อที่จะให้พนักงานและผู้จัดการสามารถเข้าใจได้ว่า การบรรลุวัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การนำกลยุทธ์ไป

ปฏิบัติประสบผลสำเร็จ เพราะว่า การจูงใจที่เหมาะสม ช่วยสนับสนุนให้การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีประสิทธิภาพ การจูงใจช่วยให้บุคคลไม่ต่อต้าน ยอมรับ และนำการเปลี่ยนแปลงมาเป็นส่วนหนึ่งของตน โดยที่ระบบการจูงใจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปตัวเงินเสมอไป แต่อาจเป็นวิธีการที่ทำให้สมาชิกพอใจและพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม เช่น การเพิ่มความรับผิดชอบหรือการเปิดโอกาสให้พัฒนาตนเองเป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ สากร สุขศรีวงศ์ (๒๕๕๑) มีแนวคิดว่าการจูงใจ ยังหมายถึง การทำให้คนยินดีปฏิบัติตามที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถด้วยความเต็มใจ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติ- กรรมเน้นผลงานซึ่งสอดคล้องกับผลลัพธ์ บั้นปลายที่พึงปรารถนาจากการดำเนินกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้น การจูงใจมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกรณีที่ต้องค์กรมีการกำหนดกลยุทธ์ใหม่ และนำกลยุทธ์ใหม่ไปปฏิบัติ ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับบุคลากรในองค์กร ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้ที่บังคับบัญชาปฏิบัติตามกลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ

๑. สำนักเรียนบาลีคณะจังหวัดต่างๆ ควรมีการวางแผนการนำกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

๒. สำนักเรียนบาลีควรมีการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับกลยุทธ์การศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งระบบ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ที่ต้องพัฒนา และการส่งเสริมในอนาคต

๓. สำนักเรียนบาลีควรมีการติดตามควบคุมกลยุทธ์ถึงผลการสร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔. ผู้บริหารครูและบุคลากรที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติควรมีแผนงานมีโครงการ และมีกิจกรรมที่

ชัดเจนและรวดเร็ว เพราะเป็นนโยบายใหญ่ของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

๕. ควรศึกษาอย่างเจาะลึกให้เกิดความซาบซึ้ง สุขุมคัมภีรภาพว่า ปัจจุบันกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เพื่อหาทางแก้ไขที่ถูกต้องและจริงจัง

๖. ควรให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีอย่างเคร่งครัด และควรให้หน่วยงานอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการบริหารจัดการที่ดี

๗. ควรทำการศึกษาความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้เกษียณราชการ หรือประชาชนทั่วไปที่มีต่อการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

๘. ควรทำการศึกษาประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจ ในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในระดับประเทศและต่างประเทศ

๙. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ . (๒๕๕๕). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕.
- กฤษณา คิทธิ. (๒๕๕๗). **การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผล . บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (๒๕๓๙). **การวางแผนเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- พระมหาวิเชียร ตุ่นแก้ว. (๒๕๕๘). **สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติแผนกธรรม กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ลูกซ์ ริชาร์ด และเดวิด คอลลิส. (๒๕๕๘). **กลยุทธ์ : การสร้างและการนำไปปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท .
- วัดปากน้ำ. (๒๕๕๙). **ประวัติความเป็นมาของสำนักเรียนวัดปากน้ำ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวงเขตภาษีเจริญ** กรุงเทพมหานคร : อาทรรการพิมพ์.
- วิชัย ทิพรักษ์. (๒๕๕๕). **กองพุทธศาสนศึกษา**. นครปฐม : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (๒๕๕๓) .**ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สมหวัง บุญสิทธิ์. (๒๕๕๘). **รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผล. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (๒๕๕๑). **การจัดการ : จากมุมมองของนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์.